

Двѣ южно-русскія интермедіи начала XVII в.

Эти два памятника южно-русской письменности, безъ преувеличенія, можно назвать чрезвычайно и величайшею рѣдкостію въ своемъ родѣ. Интерлюдіи и интермедіи дошли до насъ лишь отъ XVIII в.; существовали онѣ и въ XVII ст., но самыя раннія и не ясныя указанія на это не восходятъ раньше 1629 г., здѣсь-же мы имѣемъ самыя памятники этого рода еще болѣе ранняго времени, въ числѣ двухъ. Они сохранились въ польской транскрипціи у извѣстнаго польскаго писателя І. Крашевскаго, намъ-же сообщилъ ихъ уважаемый изслѣдователь нашей старины г. М. Т—въ. Первоначально обѣ интермедіи помѣщены въ древнемъ изданіи слѣдующаго заглавія: „Tragaedia albo wizerunek smierci przeswietego Chrzcziciela, Przesłańca Bozego. Na pięć aktów rozdzielony. Przydane są y intermedia dwoie, napisany przez Iacoba Gawattowicza Leopolię, nauk wyzwolonych y Philozophiey Bakalarza. Odprawowany w Kamionce na jarmark, przypadający na dzień tegosz Jana świętego Chrzcziciela. Roku pan. 1619. Drukowany na przedmieściu jaworowskiem u s. Mi-kołaiа, 4° kart nieliczbow: F ij“ (Трагедія, или образъ смерти пресвятаго Іоанна Крестителя, Посланника Божія, въ 5-ти дѣйствіяхъ, съ прибавленіемъ двухъ интермедій, написанныхъ Яковомъ Гаваттовичемъ, учителемъ свободныхъ наукъ и философіи во Львовѣ. Представлена была въ Каменкѣ на ярмаркѣ, въ день того-же св. Іоанна Крестителя, 1619 г., а печатана у св. Миколая на предмѣстьѣ Яворовскомъ. 4° л., не нумерованныхъ стр.)¹⁾. Уцѣлѣло-ли это изданіе и гдѣ оно хранится, и съ него-ли списывалъ Крашевскій, или съ какой-либо рукописи,—свѣдѣній объ этомъ намъ не сообщено. Судя по приведенному заглавію изданія, трагедія вѣроятно была написана по польски и другимъ авторомъ, интермедіи-же Гаватто-

¹⁾ Определить число страницъ, по не ясности знаковъ, не можемъ.

вѣча присоединены приспособительно ко вкусу народа. Кто издатель книжки, неизвѣстно, но издана она во Львовѣ и вѣроятно въ томъ же году, въ которомъ играна трагедія, хотя сама трагедія и интермедіи могли быть написаны и раньше.

Помѣщаемыя теперь нами въ русской транскрипціи интермедіи какъ по содержанію, такъ и по приѣмамъ ихъ сложенія, имѣютъ большое сходство съ тѣми интермедіями, прототипами которыхъ они служили и которыя въ XVIII вѣкѣ слагались профессорами кіево-могилянскои академіи (Митрофаномъ Довгалевскимъ, Георгіемъ Кониссеймъ и др.); но существенно отличаются отъ нихъ тоническимъ размѣромъ стиха. Въ нихъ, какъ и послѣдующихъ интермедіяхъ, выводятся на сцену простолюдины, которые говорятъ „слогомъ простымъ, деревенскимъ мужицкимъ („Піитика“ М. Довгалевскаго 1736—1737 г)¹⁾, равно воспроизводится какой-нибудь потѣшный, анекдотическій эпизодъ, не рѣдко заимствованный изъ области чисто народныхъ побасенокъ.

Содержаніе первой изъ нашихъ интермедій такое: (го)сподарь, или какой-то сельскій хозяинъ *Стецько*, состоятельный, но наивный и простой, идетъ изъ ярмарки домой, накупивъ тамъ горшковъ. Къ нему подходит хитрый *Климко*, спрашиваетъ Стецька о его состоятельности и изъявляетъ охоту пойти къ нему въ услуженіе; тотъ обѣщаетъ хорошо кормить его, а этотъ рекомендуетъ себя, какъ ловкаго охотника-звѣролова, въ доказательство чего показываетъ мѣшокъ съ пойманною будто-бы имъ въ лѣсу лисицею, которую и предлагаетъ купить своему будущему хозяину. Между тѣмъ въ мѣшкѣ былъ котъ и простодушный Стецько, не подозрѣвая обмана и не видя предмета своей купли, *торкуеть kota въ мшыку*. Послѣ усиленнаго торга сошлись на 4-хъ грошахъ. Неповоротливый Стецько долго возится съ мѣшкомъ, что-бы развязать его и полюбоваться своею покушкою, а ловкій Климко тѣмъ временемъ незамѣтно ускользаетъ, захвативъ съ собою Стецьковы горшки и сукманъ. Наконецъ Стецько открываетъ мѣшокъ, но котъ мгновенно выскакиваетъ изъ него и убѣгаетъ въ поле. Обманутый Стецько разводитъ руками и плачется о своей потерѣ; но тутъ къ нему снова подхо-

¹⁾ Смотри. «Очерки изъ исторіи украинск. литературы XVIII в.», П. Петрова.

дѣть Климко, переодѣтый уже въ другое платье, кладетъ въ сторонѣ горшки Стецьковы, прикрываетъ ихъ его-же сукманомъ и подъ видомъ сторонняго человѣка спрашиваетъ Стецьку о его бѣдѣ, изъявляетъ готовность отыскать обманщика и увѣряетъ, что послѣдній спрятался гдѣ либо въ травѣ. Начинаются поиски. Климко указываетъ на сукманъ, увѣряетъ, что-то лежитъ обманщикъ и подзадориваетъ Стецьку побить его. Довѣрчивый Стецько беретъ палку и начинаетъ колотить воображаемаго врага, но разбиваетъ только собственные горшки. Заслышавъ трескъ горшковъ и увидѣвъ новый свой обманъ, онъ съ плачемъ уходитъ жаловаться пану; а скрывшійся отъ него Климко, являясь предъ зрителями, хвастается тѣмъ, что ему удалось дважды обмануть простака и идетъ искать другую жертву для обмана. Народность сюжета въ этой интермедіи очевидна и мораль ея понятна: не торгуй kota въ мѣшкѣ, не довѣрайся всякому встрѣчному, но будь осмотрителенъ и остороженъ. Такіе сюжеты есть и теперь въ народныхъ сказкахъ.

Еще народнѣе по содержанію другая интермедія Гаваттовича, сюжетъ которой таковъ: два мужика, торгующіе волами, Максимъ и Грицько, обыватели с. *Городка*, продали на ярмаркѣ¹⁾ воловъ и возвращаются домой. Къ нимъ присоединяется Динисъ изъ Каменца-Подольскаго. Дорогой всѣ они проголодались, а хлѣба ни у кого ни куска. Вдругъ слышатъ запахъ пирога, начинаютъ искать и находятъ, но всего одинъ. Какъ троемъ дѣлиться однимъ пирогомъ? Хитрый Динисъ предлагаетъ товарищамъ лечь спать и кому приснится наилучшій сонъ, тому и достанется нирогъ. Предложеніе принято; Максимъ и Грицько ложатся спать, а Динисъ украдкой съѣдаетъ нирогъ и вскорѣ будитъ товарищей, приглашая ихъ рассказать, кто во снѣ что видѣлъ. Максимъ передаетъ, что снилось ему, будто онъ былъ на небѣ, видѣлъ тамъ святыхъ и самаго Бога, участвовалъ въ небесной трапезѣ, на которой было все, что лучшаго употребляютъ люди на землѣ. Грицько напротивъ рассказываетъ, что снился ему адъ и муки адскія, которыя и онъ терпѣлъ. Хитроумный Динисъ такъ сказалъ обоимъ: былъ и я на

¹⁾ Въ м. *Камешъ*, гдѣ была играпа и самая интермедія.— Не будетъ-ли это нынѣшняя *Струмилова-Камешка*, мѣстечко въ Галиціи, въ Жолковскомъ деканатѣ, при зап. Бугѣ, къ востоку отъ м. Жолквы?.

небѣ, поднялъ меня туда во снѣ ангель, взявъ за волосы; видѣлъ я, какъ ты, Максимъ, ѣлъ до сыта за трапезой Господней, и просилъ у тебя хоть кусокъ чего, а ты говорилъ: да тамъ пирогъ, и ангель сказалъ: не надо; видѣлъ и тебя, Грицько, въ мукахъ пекельныхъ, и ты еще кричалъ: не увидишь меня больше, на вѣчныя муки осужденъ, возьми и съѣшь пирогъ... а ангель снова поставилъ меня тутъ, ну... я и съѣлъ пирогъ. Обманутые Максимъ и Грицько прогоняютъ „до біса“ Диниса, а онъ прикидывается, будто не понимаетъ причины ихъ неудовольствія: „ось біда; сами пирігъ звисти казали, та ся рогнивали!“ Тѣ выходятъ изъ терпѣнія и гоняются за шутникомъ, а онъ отъ нихъ убѣгаетъ.—Совершенно такого-же содержанія народный анекдотъ о цыганѣ и козакѣ весьма распространенъ и теперь и, помнится, мы встрѣчали его въ одномъ изъ малорусскихъ этнографическихъ сборниковъ.

Въ обѣихъ интермедіяхъ насъ можетъ интересовать сколько ихъ форма и содержаніе, съ ярко выступающимъ народнымъ міросозерцаніемъ и бытовыми чертами того времени, столько-же и размѣръ стиха и фонетическія и лексическія особенности языка. Здѣсь мы видимъ смѣшеніе метрическаго сложенія и силлаба: первые два стиха близки къ размѣру народныхъ пѣсень; далѣе идетъ хорей, смѣняющійся по мѣстамъ силлабомъ; каждая строфа дѣлится на двѣ части, оканчивающіяся римами, каждая часть строфы за немногими исключеніями даетъ четырехстопный хорей. Въ эту мѣрку втискиваются вопросы одного и отвѣты другаго лица съ нарушеніемъ строфъ обыкновенныхъ, потому принятый размѣръ дается автору не легко, выдерживается съ трудомъ и ведетъ его къ частымъ нарушеніямъ въ удареніяхъ. Было-бы ошибочно считать за имитованіемъ словъ польскихъ и сокращеніями въ духѣ польскаго языка то, что не подходитъ къ нашему украинскому говору,—оно живетъ и теперь въ народномъ галицкомъ говорѣ. Впрочемъ всѣ вопросы о размѣрѣ стиха и языка интермедій предоставляемъ разрѣшить специалистамъ-филологамъ, какъ и вообще опредѣлить по достоинству этотъ рѣдкій памятникъ южно-русской письменности начала XVII в., мы-же дѣлаемъ лишь бѣглую замѣтку для облегченія первоначальнаго съ нимъ ознакомленія.

Быль-ли авторъ интермедій Гаваттовичъ русинъ или полякъ, сказать не можемъ; но несомнѣнно, что онъ хорошо зналъ языкъ

народный и старался въ возможно болѣе чистомъ видѣ вложить его въ уста дѣйствующихъ въ его интермедіяхъ лицъ. При всемъ томъ языкъ Гаваттовича не болѣе близокъ въ простонародной рѣчи даннаго мѣста и времени, какъ и языкъ Довгале夫скаго и Кописскаго. Ученые схоласты XVII—XVIII вв. вообще пренебрежительно относились къ народной рѣчи, а потому они не были въ состояніи воспроизвести совершенно вѣрные ея образцы. Тѣмъ не менѣе языкъ помѣщаемыхъ интермедій представляетъ любопытнѣйшій матеріалъ для филологовъ какъ по множеству особенностей и отличій мѣстнаго галицкаго говора, сохранившихся и понынѣ, такъ и по обилію слѣдовъ и формъ архангелскихъ. Допуская, что онъ могъ пострадать отъ польской транскрипціи, слѣды которой чувствуются и въ нашемъ спискѣ, замѣтимъ однако, что совершенно таковъ языкъ судебныхъ актовъ южно-русскихъ XVI—XII вв. въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ, какъ на примѣръ въ личныхъ показаніяхъ свидѣтелей или потерпѣвшихъ, сильно пробивается наружу изъ подъ канцелярскаго оболочки живая народная рѣчь.

Intermedium po akcie wtorym. (Интермедія послѣ втораго дѣйствія).

Persony: Klimko z garcami. Stecko kota w worce na na grzbiecie.
(Лица: Клишко съ горшками, Стецько держитъ на спинѣ котъ въ мѣшкѣ).

Климко. Що ты тутъ, побратиме, собі порабляешь?

Кажи миі, якъ живешь, та и якъ ся маешь?

Стецько. Я тутъ не роблю ничого. Осъ иду до дому свого

Та и зъ тоіеми горшками, якъ зъ своими сусідами.

Климко. Та на що такъ много маешь?—либой на жонку кидашь?

Стецько. На що? Чи хочешъ вірити, що люблю хороше жити,

Веѣго достатекъ варити кажу, та ся не курчити, ¹⁾

Такъ яко приналежаетъ сподарови, що все маеть.

Климко. Бохмесь, чоловікъ хорошій. Либой маешь много гроши

¹⁾ *Курчитися*, польск. kurczyć się, —корчится; въ переносномъ значеніи скарелничать, скупиться.

Стецько. Та що маю? *Кл.* Та дожитокъ. *Ст.* Маю тотъ на полю
вшитокъ.

Суть тамо овцы, бараны, котроми частую паны;
Суть волы, та й коровы,—все маю, коли-мъ здоровый.

Климко. Та и много поля маешь? *Стецько.* Маю,—та що такъ питаешь?

Климко. Во хочу тобі служити, зъ тобою вікъ провадити.

Стецько. Коли хочеш, гараздъ служы, хоть ся и шинкаркомъ длужи.
Коли нівізи маемо,—все мы тое поплатимо,

Лише хочъ вірне служити. *Климко.* Кажы-жъ, що будешъ
варити

Для мене. *Ст.* Хоть видишь горшковъ много, що-мъ до
дому свого

Тутъ покупивъ на ярмирку,—купишемъ и тую мірку,
Що будемъ собі зъ ней пити,—та питаешь, що варити
Буду? Ось въ тоімъ борщика, въ тоімъ яглы до молока;
Коли рыбы достанемо, въ тоімъ горщику зваремо,
А въ тоімъ ся зварить тісто, въ тоімъ короны розписто,
Въ тоімъ капусту густою, въ тоімъ розпустимо лою,
До гороху, оттакъ знаишь, та и пироговъ ся наишь;
Въ горшку ихъ поваремо, та и въ тимъ шинокъ насмажемо.
Та що бысь хотівъ иншого? Що маемъ, наваримъ много.

Климко. Бог-ме, я буду служити, коли такъ схочешъ варити.

Та же ся хороше маешь. *Стецько.* Та ты що робити знаешь?
Кажы, що бы-мъ слугу свого знавъ, та ласкавъ бывъ на піюго.

Климко. Я чоловікъ все робити знаю, та волки ловити,
Що бы овець не нсовали, та быдла не розганяли.
И иншого звера много достаю ось зъ ліса того.
Лисицю, що-мъ имью, несу, та за дугъ ю понесу.

Стецько. Того слуги потребую—та южъ ся тобі радую;
Будешъ-же ся гараздъ мати, та борзо хочъ прибивати.

Климко. Гараздъ. Та ты звірка того купи, дамъ іего не дорого.

Будешъ до тей шапки мати. *Стецько.* Коли бы го огледати?

Климко. Ище быстрый, теперъ зъ ліса, утюкъ-бы мені до біса.
Дома іого оглядаешь, гей-же хороший—пузнаешь.

Стецько. Якъ іого шацуешь собі? *Климко.* За шість осмаковъ дамъ тобі.

Стецько. Вельми зацінівъ-есь много. *Климко.* Кажи, що дашъ, дамъ
не дорого.

Стецько. Три осмаки возьми собі. *Кл.* Дай пять. *Ст.* Не дамъ.
Кл. Жнчу тобі.

Стецько. Много. *Кл.* А хочешъ купити—чотыри. та будемъ жити
Собі, лише длухъ однесу, та горшки те то попесу
За тобою. *Стецько.* Еще много хочешъ. *Климко.* Та, Бог-ме,
не дорого,

Такъ бо емъ я виненъ сила, коли-жъ-мо тамъ въ корчмі пила.

Стецько. Бери-жъ южъ чотыри гроши, та ся верни якъ хорошиі.

Климко. Гараздъ, и зъ міхомъ зоставлю, та не вельми ся забавлю.

*Tu odchodzi Klimko, a Stecko oglydaie lisicę. (Тутъ Климко уходитъ,
а Стецько принимается смотреть лисицу).*

Стецько. Осмотру тую лисицю, чи будетъ нидъ рукавицю,
(*Kot usiekaie — Котъ уходитъ*).

Та и пудъ шанку красц(н)ко. Відна-жъ моя головонько!
Ось, ось мене грошей збавивъ, лихъ чоловікъ міхъ зоставивъ.
Ось ката въ міху купивъ-емъ! Чомъ я такъ не мудрый бувъ-емъ,
И-же у тотъ міхъ не глядывъ-емъ, та що въ нимъ не осмотривъ-емъ?
О, бісу твоей матери! Кажуть, не каждому вери.

*Szuka garnkow, szuka sukni, którą położył na garnkach. (Ищетъ
горшковъ, ищетъ одежи, которую положилъ на горшкахъ).*

Та и горшки либой пукралъ. Ось матінко, що-мъ я выгралъ
На тому лихимъ ярмирку! Бісь взявъ изъ горшками мірку
И сукни либой не маю. Що ма-мъ діити—не знаю.
Відна-жъ моя головонько! О, несчастная-жъ матонько,
Щось мя на світъ народила, що-мъ такъ нинка стративъ сила.

*Przychodzie, przebrawszy się w inną suknię, a garnce położy gdzie
(indziej) y przykryje jego suknię, ta trawę potrząsie. (Приходитъ,
переодѣвшись въ другое платье, а горшки кладетъ въ другомъ мѣстѣ и
прикрываетъ ихъ ею одежею и притрушиваетъ травою).*

Климко. Та що, побратиме, тобі? *Стецько.* Чи жартуешъ зъ мене собі?
Наробивши та не знаешъ? Горшки укравъ та питаешъ?
И сукману... та и зрадилъ мене въ торгу: ката-сь всадилъ

Въ міхъ, та-же лисицу маешь, казавъ-сь, що ю продаешь,
Тою-мъ я заплатилъ тобі, а того-мъ не змыслилъ собі,
Що я-мъ въ тотъ міхъ не заглядівъ, а тысь пришошь, що
бысь шидивъ,

И ще, що ми есть, питаешь, та ся зъ мене насмѣваешь.

Климко. Та що ты на мене кладешь? Що-мъ ся тутъ натрапилъ, радъ есь.
Не мамъ кимъ освядчити, що й сміль то на мене вложити.

Стецько. Якъ тебе зовуть?—питаю. *Климко.* Климко. *Стецько.* О,
того не знаю,

Якъ здрайцу зовуть тамъ того, та бо шанка власна його,
Та для того-мъ гадавъ собі, що онъ, тамъ тотъ мовилъ тобі.
Прощу-жь, пробачъ вину твою. *Климко.* Милый брате, я
зъ тобою,

Та якъ кажешь, шо ты здрадивъ,—кота впередъ въ тотъ
міхъ всадивъ?

Стецько. Ой, такъ. *Кл.* Та и пукраль гроши? *Ст.* Пукраль. *Кл.* Чло-
вікъ не хороній.

Та и мівъ служити тобі? *Ст.* Мівъ. *Кл.* Зъ грошами пойшошь собі?

Стецько. Такъ, брате. *Кл.* То й горшки украль? *Ст.* Такъ. *Кл.* Та-сь
ты його не шукаль?

Стецько. Нітъ, бо ся ты натрапилесь. *Кл.* Теперь-то? *Ст.* Теперь.
Кл. Зблудилесь!

А хочешь мині вірити? Здасть-ми ся, що-мъ міль видіти
Теперь чоловіка того, що міль горшковъ вельми много.

Тотъ либой. *Ст.* Либой. *Кл.* Сукману, що тобі благому нану
Либой взявъ, нісь на палиці, та собі лігъ на травиці.

О Бугъ-ме тотъ, бо шарая сукмана была такая.

Стецько. Такая, такая. *Климко.* Чи хочешь ми вірити.

Коли-ць того покажу, не хочъ го живити.

Ось лежить! А тотъ?.. *Стецько.* Тотъ, тотъ! *Климко.* Ну-жь,
тою палицю

Гараздъ його по хребті, же змажеть травицю

Пасокою. *Стецько.* О, буду-жь його нмаровати!

Муспть мині и горшки и все поврацати.

Та якъ мудрый накрывъ ся, ось видишь, травною,

Що бы не згледно. *Климко*. Бий кришко, та свою
Сукману и все побери, а його въ світі не дери.

*To Stecko, zakasawszy sobi ręce, (bije) w garce, a Klimko ucieka. (Климко,
закачавъ рукава, бьетъ по горшкамъ, а Стецко убѣгаетъ).*

Стецко. О, матіонко, матіонко! теперъ-же ми лихо.

Чи бісь, чи лихъ чоловікъ управиль мене тихо

Въ то нестестіе велике, що-мъ убоство свое

Потолкъ, въ нивочъ обратиль ти горшки мое.

Що ся діять? Чи Богъ то милостю справити

Хотиль такое річи на мене нустити,

Чи лихія люде? О, Боже милостивый!

Коли-жъ бы ся тотъ трапилъ чоловікъ зрадливый,

Що ми такое річи, ось пане, наброиль,

Пузналь бы, якъ-бы-мъ дывы коло ніего строиль...

Возму жъ претя тую сукману, нійду ся скарити пану.

*Odchodzi Stecko, a Klimko przychodzi, śmiejąc się. (Уходитъ Стецко,
приходитъ Климко, смѣясь).*

Га, га, га, га, га, га, га! двократъ одного

Чоловіка-мъ ошукавъ, признамъ ся до того.

Тотъ панъ, що знаеть въ світі гараздъ махлювати.

Пойду ище та знайду, кого ошукати.

Интермедія вторая послѣ 3-го дѣйствія.

(Intermedium drugie po akcie trzecim).

*Persony: Maxim, Rusko, Dynis. — Wołowscowie. (Лица: Максимъ, Грицько,
Денись — торгуюціе волами).*

Максимъ. Идижъ-же, брате, южъ въ тою, що идемо, дорогою,

Колись-мо южъ сторговали, та и вси волы продали

На тоимъ лихимъ ярмарку. Не будемъ бильше шарварку

По тоихъ волахъ робити, лишне на флисі¹⁾ служити.

Грицько. Лишне, брате, я зъ тобою иду, ты иди зо мною.

¹⁾ Флисъ, польск. *flis*, navigatio fluvitatis, гонка плотовъ или рѣчныхъ судовъ.

Динисъ. Эй, побратимове, стойте, та ще говору почуйте.
 Далекъ идете?—кажете, та зъ собою ме возьмите.
 Поматай Богъ вамъ. *Гр.* Здоровый будь, та короткими словы
 Кажи, о що питаемо, та якъ тебе звати маемо.

Динисъ. Я-мъ зъ Камінця Подольского, пришолъ до містечка того
 На ярмарокъ зъ воли, та Динисъ істемъ. *Мак.* Та бієтъ ты
 тутъ принієшь.
 А мы вудъ Городка—знаєшь? *Дин.* Знаю. *Макс.* Далекъ
 ійти маєшь?

Динисъ. Осъ ко бы ся зъ кимъ трапило, що бы насъ хотъ зе три было.
 Ишолъ бы-мъ на флиєсь. *Гр.* Иди-жь зъ нами, та мы идемъ
 отъ дваи самы.

Динисъ. О слава-жь Господу Богу, шо-мъ знашолъ въ тую дорогу
 Товариство хорошее. Осъ насъ будетъ теперь трое.

*Posterioriâ troche, a Dynis pyta ich o chleb. (Подаются немного впередъ,
 а Денисъ спрашиваетъ, нѣтъ-ли у нихъ хлѣба).*

Ой, братіонкове, слухайте, та що мині істи дайте,
 Забвѣ-емъ хлѣба купити, безъ котрого трудно жити.

Максимъ. Эй, брате, и я не маю. Грицю, ты маєшь, я знаю.

Грицько. Та ты хлѣба не купивъ-єсь? Отъ такъ собі наридивъ-єсь!
 Та я-мъ се на тебе спустиль, шо-сь ты хлѣба купити міль.

Максимъ. Та що будемо чинити, либой придетъ глody терпѣти.
 А вельми ся хочетъ істи, шо-сь не купиль тожесъ чистый.

*Posterioriâ daley, Dynis znova rozsuiє pirogі. (Подвигаются далье.
 Денисъ вновь слышитъ запахъ пирога).*

Максимъ. О, пахнуть! *Гр.* Пахнуть. *Дин.* Шукаймо, та говорити
 престаньмо.

А якъ дастъ Богъ, тутъ знайдемо, то ся вси три поделимо.
 Та осъ пирухъ на травицы, бувъ либой вырієсь зъ землицы.
 О, слава тобі, Господи! О минутъ насъ теперь глody,
 Коли бульше достанемо. *Максимъ.* Любой юже не знайдемо.
 Та що ту ееть за травая, що родить пироги тая.

Ось ище будуть пироги, коли ся вернемъ зъ дороги.

Будемъ тою траву знати, та тутъ пироги искаги,

Грицько. А зъ тимъ що будемъ чинити? Любой ся придетъ ділити.

Динисъ. Хоть ся ділити схочемо, претя се вси не наимо.

Насъ три, а тотъ пирогъ малый. *Максимъ.* Та хоть-бы
одинъ зъїлъ цалый,

Кривда-бы засъ иншимъ была, бось-мы го всі три згледали.

Грицько. Вятъ ся ділити будемо. *Динисъ.* А коли такъ учинимо—

Котрому ся що ліпшого приснить, будетъ пирогъ його.

Максимъ. Гараздъ, гараздъ! *Грицько.* Вятъ лягаймо, та вси три по-
засыпаймо.

Динисъ. А тотъ пирогъ нехъ тутъ буде, вшакъ же ту не украдуть
люде.

Pokładaj się, a Dynis wstawszy pyrog zię y układzic się, w tym ich budzic.
(Укладываються, а Денисъ, подиявнсь, пстъ пирогъ и укладываеця, а
потомъ будить ихъ).

Максимъ. Гей, брати, я-мъ въ небі бывъ. Гей, тежъ ся тамъ хороше
мівъ.

Гей, гей, тожъ трудно сказати, що-мъ я тамъ могъ огледати.

Та тотъ небо, якъ золотый замокъ, що такой работы

Въ світі-мъ не видалъ красное. Муры мѣть золотое

Та каменями сажене дорогими: суть зелене,

Суть білье, червленое, суть блакитне та світное.

Та и мусть тамъ есть золотый. Та и собі передъ вроты

Стою, ажъ тамъ выкрикають ангели, ти же співають

Хороше. Та святыхъ много стоять вельми; ось я того

Въ небі ся тамъ насмотрилемъ и Господа тамъ виділемъ

Бога, якъ седить за столомъ, а всі бьють передъ нимъ чоломъ,

Та ся и всі такъ жегнають, якъ мы въ церкви, та співають.

Потимъ Богъ Господь носити істи казалъ, та служити.

Що живое ея рушило. Отъ брата, тотъ ея ми снило!

Динисъ. То южъ ці все выповідилъ? *Максимъ.* Ище; бо-мъ тамъ
внетъ зеглідивъ

Що потравы принесено, та й мене за столь всажено.
 Гей, было жъ, было жъ тамъ много їсти! Не пребачу того.
 Было мясо, поросята; были печени курчата.
 Было тамъ и вареное, та было и смаженое.
 Все хорошо, и зъ юнкою білою, та и жолтою.
 И тісто было варепе, смажоне та и печене,
 И пироги тамо были, та и борщика зварили
 Та была и капустая, и горохъ, была кашая
 Та была тамъ и ботвина, и вишелякая зверина.
 Отъ такъ ся я въ небі мілемъ, на банкеті що тамъ
 былемъ.

Грицько. Та я, братонку, въ пеклі бувъ. Ой тамъ-же тамъ біду
 тершівъ.

Чарневцы тамъ по голові были мя, та по хрептови
 Лігунове, та тамъ всіого. Виділемъ поспольства много,
 Суть тамо попы, панове, та наши побратимове,
 Суть тамъ и лихое жонки, суть не великі дітонки.
 Все горюють ажъ по уши. Біда жъ тамъ и моєи души
 Была, та на вічни віки, кажуть, будешъ терпіть муки.
 То-ть ся мипі лише сніло; бодай ся тотъ не трапило.

Динисъ. Та я, братя, собі лежу, та ось, Гангель идеть, вижу,
 Та тотъ. до мене приходши, порвалъ мене за волосы
 Та ме посадивъ на небі, то я тамъ виділемъ тебе,
 Що ты собі уживаль-есь, то-мъ я просиль, що бы даль-сь
 Міні що, куска одного; не хотиль-есь, все то того
 Пирого казавъ-есь зъ неба, та Гангель: южъ те не треба
 Тутъ, рыкль міні, товариша коли-сь виділь. Ажъ у біса
 Другій сидить въ тоімъ пеклі, та ме тамъ ставиль при
 теплі,

Ажъ ты на мене киваешъ, та слова таки волаешъ:
 Южъ меле не глядаешъ; возьми пирога, що тамъ маешъ,
 Та змишъ, бо на вічни віки тутъ буду терпіти муки.
 Та той Гангель тутъ ме ставиль, та я-мъ се пирога наїль.

Максимъ. Либой. *Динисъ.* Ой, такъ. *Максимъ.* Эй, Динису, идижь ты собі икъ бісу.

Коли не будетъ пирога, будешь плакати на Бога.

Динисъ. Внакожь ты ся найлъ въ небі. *Грицько.* Якъ я, баламуте, тебе

Почну палыцью взбирати, не будешь ты жартувати.

Динисъ. Ось біда! збієти пирогъ казали, та ся розгнівали.

Максимъ. Иди-жь, иди-жь, скуде й пришоль, хоть бысь и до біса пошоль!

Динисъ. Коли-жь пирогъ зтілъ, не дбаю... та южь ся зъ вами жегнаю.

Усіекаіє, а оні за нїм (убыгаєть, а оні за нимъ).

Сообщ. М. Т—въ.